

Súd: Okresný súd Bratislava I
Spisová značka: 12C/112/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1116223047
Dátum vydania rozhodnutia: 05. 04. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beata Bizoňová
ECLI: ECLI:SK:OSBA1:2017:1116223047.3

Rozhodnutie

Okresný súd Bratislava I v konaní pred samosudkyňou JUDr. Beatou Bizoňovou, v právnej veci žalobcu: P. K., B. L. XXX/XX, A., zastúpený euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerom, ul. Symfonická 1496/9, Praha 5, ČR, proti žalovanému: Slovenská republika zastúpená Ministerstvom spravodlivosti SR, Župné nám. 13, Bratislava, o zaplatenie nemajetkovej ujmy vo výške 18.000,- EUR, takto

rozhodol:

Súd žalobu **z a m i e t a**.

Žalovanému súd náhradu trov konania nepriznáva.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobou doručenu tunajšiemu súdu dňa 4.11.2016 sa žalobca domáhal od žalovaného zaplatenia nemajetkovej ujmy vo výške 18.000,- EUR.

2. Žalobca podanú žalobu odôvodnil tým, že rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava sp. zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974 bol uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov nepodmienečne. Doba jeho väznenia trvala od 18.4.1974 do 18.10.1975. Uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015 bola vyslovená jeho účasť na súdnej rehabilitácii podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. Dňa 5.10.2015 požiadal žalovaného o odškodnenie a zadosťučinenie. Žalovaný mu dňa 12.5.2016 čiastočne vyhovel, ale žiadosť o nemajetkovú ujmu vo výške 18.000,- EUR mu odmietol priznať. Odkázal na právnu argumentáciu v odôvodnení rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 9Co 344/2014- 120 zo dňa 9.6.2016. ktorým bol potvrdený rozsudok OS Bratislava I č.k. 21C 112/2012-74 zo dňa 30.1.2014 L. A. v obdobnej veci. Uplatnený nárok odvodil prioritne z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva zo dňa 29.5.1997 sp.zn. 54/1996/673/859-860 v prakticky zhodnej veci Tsirlis a Kouloupas proti Grécku, kde Európsky súd pre ľudské práva priznal náhradu 30.752,61 EUR za 13 mesiacov väznenia, resp. 27.897,50 EUR za 12 mesiacov väznenia.

3. Na preukázanie žalobného nároku žalobca k žalobe pripojil uznesenie Okresného súdu Bratislava sp.zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015, žiadosť o odškodnenie a zadosťučinenie zo dňa 5.10.2015, oznámenie žalovaného č. 30213/2016/142 zo dňa 12.5.2016.

4. Žalovaný písomným vyjadrením zo dňa 9.12.2016 žiadal žalobu zamietnuť ako nedôvodnú. Namietal, že nie je daný právny základ pre priznanie nemajetkovej ujmy uplatnenej žalobcom. Uviedol, že voči rozsudku Krajského súdu Bratislava č.k. 9Co 344/2014 -120 zo dňa 9.6.2016 podal dovolanie, ktoré odôvodnil nesprávnym právnym posúdením vec, keď konajúci súd priznal nárok na náhradu nemajetkovej ujmy na základe priamej aplikácie čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práva a základných slobôd, avšak opomenul podstatné vyriešenie otázky, či je ho možné na predmetnú vec aplikovať vzhľadom na časový okamih, odkedy je ním Slovenská republika viazaná. Uviedol, že uvedený rozsudok je prekvapivý, vzhľadom na fakt, že ide o 1. právoplatné rozhodnutie prijaté súdom Slovenskej

republiky, ktorým bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 119/1990 Zb. Bol toho názoru, že na uvedený rozsudok nemožno preto prihliadať a nemožno naň prihliadať aj z odlišných skutkových okolností a odlišného priebehu súdneho konania. Uviedol, že uplatnený nárok žalobcu na náhradu nemateriálnej ujmy je potrebné posudzovať podľa zákona č. 119/1990 Zb. Tento zákon náhradu nemateriálnej ujmy neupravuje a nemožno ju priznať napriek tomu, že § 23 zákona č. 119/1990 Zb. jednotlivé nároky uvádza len príkladmo. Tento zákon je voči ďalším zákonom upravujúcim odškodňovanie neprávom odsúdených osôb (zákon č. 58/1969 Zb., zákon č. 504/2014 Z.z., Občiansky zákonník) zákonom špeciálnym a jeho úprava má prednosť pred týmito všeobecnými úpravami. Pokiaľ by zákonodarca mal v úmysle odškodniť rehabilitované osoby aj za utrpenú nemajetkovú ujmu, bol by to v zákone výslovne upravil. Pokiaľ zákonodarca pri stanovení rozsahu odškodnenie pri súdnych rehabilitáciách na nemateriálnu ujmu nepamätal, nie je táto úprava v rozpore s ústavne zaručenými právami, nakoľko Ústava SR v čl. 46 ods. 3 a 4 stanovuje, že každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu a orgánu verejnej správy alebo ich nesprávnym úradným postupom, ale za podmienok stanovených zákonom. Poukázal na rozsudok Krajského súdu Bratislava č.k. 8Co 85/2011v obdobnej veci, ktorý konštatoval právny názor totožný s jeho názorom a tiež na stanovisko Ústavného súdu ČR zo dňa 25.11.2014 sp.zn. Pl. ÚS-st. 39/14 v zmysle ktorého "nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd vzniká za predpokladu, že k zásahu štátu do osobnej slobody dotknutej osoby došlo, resp. zásah bol ukončený až potom, čo sa tento medzinárodný dohovor stal pre Českú republiku záväzný (t.j. od 18.3.1992), okamih účasti tejto osoby na rehabilitácii nie je z tohto hľadiska relevantný.". Žalobca trest odňatia slobody na základe rozsudku Vojenského obvodového súdu Bratislava sp. zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974 vykonal v období od 18.4.1974 do 18.10.1975, teda v čase, kedy Slovenská republika nebola Dohovorom viazaná. Nemožnosť priamej aplikácie čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v súvislosti s priznaním náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá vznikla zásahom do osobnej slobody dotknutej osoby, ku ktorému došlo resp. ak zásah bol ukončený pred tým, ako sa stal Dohovor pre Slovenskú republiku záväzný, vyslovil aj rozsudok Krajského súdu v Bratislave č.k. 3Co 38/2014 - 64. Pokiaľ sa týka výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy uviedol, že peňažné zadosťučinenie môže súd priznať iba v prípade, ak dospeje na podklade dôkazov predložených žalobcom (poškodeným) k záveru, že v konkrétnom prípade došlo k skutočnému závažnému následku na poškodenom a tento zásah má značnú intenzitu, pričom základnými kritériami pre posúdenie intenzity takéhoto zásahu v dôsledku väzby a/alebo výkonu trestu odňatia slobody, sú spravidla povaha trestnej veci, celková dĺžka obmedzenia osobnej slobody a následky v osobnej sfére poškodenej osoby. Konštatoval, že žalobca v zmysle uvedeného nenavrhol žiadne dokazovanie, na základe ktorého by mu bolo možné priznať akúkoľvek náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Bez vykonania akéhokoľvek dôkazu nie je možné posúdiť otázku vzniku nemajetkovej ujmy, resp. jej prejavy v živote žalobcu a uskutočniť akúkoľvek relevantnú úvahu, na základe ktorej by bolo možné určiť primeranú sumu odškodnenia. Pokiaľ žalobca svoj nárok odvodil z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Tsirlis a Kouloupas proti Grécku, sp.zn. 54/1996/673/859-860 zo dňa 29.5.1997 uviedol, že tento rozsudok nie je možné aplikovať na prejednávajúcu vec, nakoľko v ňom Európsky súd pre ľudské práva priznal odškodnenie, na ktorého nárok vznikol porušením povinností vyplývajúcich pre členský štát z čl. 5 ods. 1 Dohovoru, avšak s tým rozdielom, že k zásahu došlo v čase, kedy bol členský štát Dohovorom viazaný (Grécko ratifikovala Dohovor v roku 1974 a k zásahu do osobnej slobody poškodených došlo v období od 30.4.1990 do 30.5.1991).

5. Žalovaný návrhy na dokazovanie nepodal.

6. Žalobca doplnením žaloby zo dňa 27.12.2016 odkázal na závery rozsudku Krajského súdu v Bratislave č.k. 14Co 463/2015- 168 zo dňa 25.10.2016 ktorým bol potvrdený rozsudok OS Bratislava I č.k. 17C 157/2014-63 zo dňa 2.2.2015 v obdobnej veci I. F.. V odseku č. 14 odvolací súd uviedol, že ustanovenia zákona č. 119/1990 Zb. a č. 58/1969 Zb. "sa musia vykladať v súlade s platným znením ústavy, podľa článku 11 Ústavy SR i v súlade s ratifikovanými medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Na túto potrebu reflektovala i právna úprava zákona č. 514/2003 Z.z. ktorá priamo upravila nároky poškodených osôb i na náhradu nemajetkovej ujmy. Článok 46 ods. 3 Ústavy SR a čl. 36 ods.3 Listiny základných práv a slobôd priznáva každému právo na ochranu pred následkami nezákonného rozhodnutia súdu alebo iného štátneho orgánu ... Odvolací súd v tejto súvislosti rovnako ako súd prvej inštancie vychádzal zo záveru rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kopecký versus Slovensko, že vnútroštátne súdy majú síce zvláštnu povinnosť odškodňovať krivdy za

škody spôsobené pred ratifikáciou Dohovoru, ale takúto možnosť nesporne majú s prihliadnutím ku svojej ekonomickej a sociálnej politike."

7. Žalobca písomným vyjadrením zo dňa 12.1.2017 reagoval na vyjadrenie žalovaného tak, že okrem rozsudku Krajského súdu Bratislava č.k. 9Co 344/2014 -120 zo dňa 9.6.2016, odvolací súd rozhodol rovnako aj v ďalšom rozhodnutí, v rozsudku č.k. 14Co 463/2015- 168 zo dňa 25.10.2016. Uviedol, že doterajšie názory, na ktoré poukázal žalovaný, je potrebné týmito rozhodnutiami považovať za prekonané. Pokiaľ ide o navrhovanú výšku nemajetkovej ujmy, žalobca vychádzal z toho, čo bolo priznané L. A. (cca 1.000,- EUR/ mesiac nezákonného väznenia), pričom on žiada menej než v porovnateľných prípadoch priznáva Európsky súd pre ľudské práva. Nesúhlasil s tým, že nenavrhol žiadne dokazovanie, pretože navrhnuté dôkazy uviedol v zozname príloh k žalobe. Z týchto dôkazov je jasné odkedy dokedy bol žalobca nezákonne väznený a bolo preukázané, že žalobca riadne požiadal o predbežné prerokovanie nároku a že v položke nemajetkovej ujmy bol odmietnutý. Uvedené označil za dostatočné. Bol toho názoru, že preukázal opodstatnenosť uplatneného nároku, pretože preukázal nezákonnosť svojho väznenia i jeho dobu. Pokiaľ chce súd počuť ďalšie podrobnosti o tom, čo všetko vo väzení prežil, v akej spoločnosti sa nachádzal, čo na jeho väznenie hovorí jeho rodina a priatelia, atď., môže to súdu predniesť. Ako ďalší dôkaz navrhol svoj výsluch. Žiadal aby súd jeho žalobe vyhovel.

8. Žalovaný písomným vyjadrením zo dňa 13.2.2017 reagoval na doplnenie žaloby zo dňa 27.12.2016 tak, že ani v prípade rozsudku Krajského súdu Bratislava č.k. 14Co 463/2015- 168 zo dňa 25.10.2016 sa so závermi súdu nestotožňuje. Bol toho názoru, že odvolací súd v uvedenom rozsudku dezinterpretoval rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kopecký versus Slovensko, neprípustným spôsobom prekročil svoje právomoci, keď ako orgán súdnej moci priznal náhradu nemajetkovej ujmy bez toho, aby na jej priznanie existovala opora v právnej norme. Poukázal na to, že k rozsudku Krajského súdu Bratislava č.k. 9Co 344/2014 -120 zo dňa 9.6.2016, na ktorý sa žalobca odvoláva vo svojej žalobe, sa vyjadril i samotný Krajský súd v Bratislave v inom rozhodnutí, a to v rozsudku sp.zn. 3Co 278/2015 zo dňa 30.11.2016 nasledovne : "v prvom rade Krajský súd v Bratislave v rozhodnutí sp.zn. 9Co 344/2014 vôbec nevysvetlil prečo v prípade uznania viny žalobcu zo spáchania trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách rozsudkom Vojenského obvodového súdu Banská Bystrica zo dňa 16.4.1985, sp. zn. 1T 42/198 a jeho odsúdenia na trest odňatia slobody v trvaní 2 roky nepodmienečne (od 19.2.1985 do 19.2.1987 vrátane väzby), vyvodil základ nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z čl. 5 ods. 5 Dohovoru, keď v čase zásahu do osobnej slobody dotknutej osoby došlo ešte predtým, ako sa tento medzinárodný Dohovor stal pre SR záväzný, pritom aj v konaní rozhodnutom NS SR dňa 31.5.2007 pod sp.zn. 4Cdo 177/2005 (s právnymi závermi ktorého sa Krajský súd v Bratislave v plnej miere stotožnil), dotknutá osoba svoj nárok odôvodnila tým, že proti jej osobe bolo "začaté trestné stíhanie pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1, ods. 2 písm. c) Tr.zákona, dňa 7.7.2000 bola vzatá do vyšetrovacej väzby, v ktorej bola až do 12.4.2001. Po podaní obžaloby bola OS v Považskej Bystrici spod obžaloby v plnom rozsahu oslobodená za použitia § 266 písm. c) Tr. poriadku. Je zrejmé, že aj v tomto prípade došlo k nezákonnému zásahu do základného práva na osobnú slobodu jednotlivca až v roku 2000 po tom, čo sa Dohovor stal pre SR záväzným a preto zvolený výklad a aplikácia čl. 5 ods. 5 Dohovoru v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu Krajským súdom v Bratislave v rozhodnutí sp. zn. 9Co 344/2014 odvolací súd nemohol akceptovať." K obdobným záverom dospel Krajský súd v Bratislave aj v rozsudku sp.zn. 4Co 282/2015 zo dňa 30.11.2016. Uviedol, že voči obojmu rozsudkom, na ktoré poukázal žalobca, podal dovolanie a žiadal aby súd na ne na základe prenesenej argumentácie neprihliadal.

9. Žalobca písomným vyjadrením zo dňa 13.3.2017 reagoval na vyjadrenie žalovaného tak, že skutkový stav je medzi stranami nesporný, ide len o právne vyhodnotenie, keď zákon č. 119/1990 Zb. a č. 58/1969 Zb. nárok na nemajetkovú ujmu nijako neopierajú, ale žiadnu výslovnú metodiku k nej neuvádzajú. Uviedol, že právne predpisy je preto treba vykladať v prospech tých, ktorí boli za minulého režimu nezákonne perzekvovaní a poukázal na nálezy Ústavného súdu ČR. Odmietol názor žalovaného, že Krajský súd v Bratislave v rozsudku sp. zn. 4Co 282/2015 zo dňa 30.11.2016 dezinterpretoval rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kopecký versus Slovensko. Bol toho názoru, že k dezinterpretácii dochádza zo strany žalovaného.

10. Súd vo veci rozhodol v neprítomnosti právneho zástupcu žalobcu podľa § 180 CSP, ktorý sa na pojednávanie nedostavil, doručenie predvolania mal riadne vykázané, neúčast' ospravedlnil písomne z dôvodu, že vec je skutkovo nesporná a ide len o právne posúdenie veci.

11. Súd vo veci vykonal dokazovanie uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015, žiadosťou žalobcu o odškodnenie a zadostučinenie zo dňa 5.10.2015, oznámením žalovaného o výsledku predbežného prerokovania nároku č. 30213/2016/142 zo dňa 12.5.2016, písomnými vydreniami žalovaného zo dňa 9.12.2016, 13.2.2017, doplnkom žaloby zo dňa 27.12.2016, písomnými vyjadreniami žalobcu zo dňa 12.1.2017, 13.3.2017 a zistil nasledovný skutkový stav:

12. Z uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015, právoplatného dňa 2.2.2015, súd zistil, že žalobca, odsúdený rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava sp. zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974, bol podľa § 33 ods. 2 per analogiam zákona č. 119/1990 Zb. účastný súdnej rehabilitácie.

13. Žiadosťou o odškodnenie a zadostučinenie zo dňa 5.10.2015 žalobca požiadal Ministerstvo spravodlivosti SR o odškodnenie a zadostučinenie za trest uložený mu rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava sp. zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6. 1974 pre trestný čin nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 trestného zákona v trvaní 18 mesiacov nepodmienečne, za väzbu v čase od 18.4.1974 do 8.6.1974 a následného výkonu trestu do 18.10.1975. Žiadal odškodnenie a zadostučinenie v nasledovnom rozsahu:

- náhradu mzdy za obdobie nezákonného väznenia od 18.4.1974 do 18.10.1975, t.j. 18 mesiacov a 1 deň podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 1.496,77 EUR,
- náhradu nákladov výkonu väzby za dobu od 18.4.1974 do 8.6.1974 t.j. 1 mesiac a 21 dní podľa § 23 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 34,- EUR,
- náhradu nákladov výkonu trestu za dobu od 9.6.1974 do 18.10.1975 t.j. 16 mesiacov a 10 dní podľa § 23 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 81,67 EUR,
- náhradu nákladov pôvodného trestného konania podľa § 23 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 6,70 EUR,
- náhradu nemajetkovej (morálnej a citovej) ujmy na základe princípu primeranosti s prihliadnutím k čl. 9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného protokolu o občianskych a politických právach č. 120/1976 Zb. a rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci zo dňa 29.5.1997 č. 54/1996/673/859-860 v obdobnej kauze Tsirlis a Kouloupas proti Grécku vo výške 18.000,- EUR.

14. Z oznámenia o výsledku predbežného prerokovania nároku č. 30213/2016/142 zo dňa 12.5.2016 súd zistil, že žalobca bol rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava sp. zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974, uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. a odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov nepodmienečne, že žalobca bol vo väzbe od 18.4.1974 do 8.6.1974 a následne vo výkone trestu od 9.6.1974 do 18.10.1975. Ministerstvo spravodlivosti SR priznalo žalobcovi podľa § 23 ods. 1 písm. a) a c) zákona č. 119/1990 Zb. odškodnenie vo výške 1.615,86 EUR ako:

- náhradu za stratu na zárobku po dobu väzby a trestu odňatia slobody od 18.4.1974 do 18.10.1975 t.j. za 18 mesiacov podľa § 23 ods. 1 písm. a) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 1.494,- EUR,
 - náhradu nákladov väzby podľa § 23 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 20,- EUR,
 - náhradu nákladov výkonu trestu odňatia slobody podľa § 23 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 81,61 EUR,
 - náhradu trov trestného konania podľa § 23 ods. 1 písm. c) zákona č. 119/1990 Zb. vo výške 6,70 EUR
- Ministerstvo spravodlivosti SR nepriznalo žalobcovi nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 18.000,- EUR nakoľko túto náhradu nemožno podľa § 23 zákona č. 119/1990 Zb. priznať.

15. Podľa článku 46 ods. 3 Ústavy SR, každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa článku 51 ods. 1 Ústavy SR, domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa článku 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd každý, kto bol obeťou zatknutia alebo zadržania v rozpore s ustanoveniami tohto článku, má nárok na odškodnenie.

Podľa článku 9 ods. 5 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach č. 120/1976 Zb., každý, kto sa stal obeťou nezákonného zatknutia alebo väzby, má vymáhateľné právo na náhradu.

Podľa článku 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach a Medzinárodného paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach č. 120/1976 Zb., ak sa niekomu dokázalo spáchanie trestného činu a ak bol neskôr tento dôkaz vyvrátený alebo ak bol niekto oslobodený od obžaloby na základe toho, že nejaká nová skutočnosť presvedčivo ukazuje, že výrokom súdu bol porušený zákon, poskytne sa tomu, kto bol potrestaný na základe takého dôkazu, náhrada podľa zákona, pokiaľ sa nedokáže, že včasné uvedenie do známosti prv neznámej skutočnosti nejde úplne ani čiastočne na ujmu tejto osoby.

Podľa § 1 ods. 1,2 zákona č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii, účelom zákona je zrušiť odsudzujúce súdne rozhodnutia za činy, ktoré v rozpore s princípmi demokratickej spoločnosti rešpektujúcej občianske politické práva a slobody zaručené ústavou a vyjadrené v medzinárodných dokumentoch a medzinárodných právnych normách zákon označoval za trestné, umožniť rýchle preskúmanie prípadov osôb takto protiprávne odsúdených v dôsledku porušovania zákonnosti na úseku trestného konania, odstrániť neprimerané tvrdosti v používaní represie, zabezpečiť neprávnym odsúdeným osobám spoločenskú rehabilitáciu a primerané hmotné odškodnenie a umožniť zo zistených nezákonností vyvodiť dôsledky proti osobám, ktoré platné zákony vedome alebo hrubo porušovali.

Činy, ktoré smerovali k uplatneniu práv a slobôd občanov zaručených ústavou a vyhlásených vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a v nadväzujúcich medzinárodných paktoch o občianskych a politických právach, boli česko-slovenskými trestnými zákonmi vyhlásené za trestné v rozpore s medzinárodným právom a medzinárodnému právu odporovalo aj ich trestné stíhanie a trestanie.

Podľa § 33 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. ak sa trestné stíhanie pre niektorý z činov uvedených v § 2 a 4 zastavilo alebo prerušilo, môžu osoby uvedené v § 5 ods.1 požiadať, aby sa v trestnom stíhaní pokračovalo. Žiadosť možno podať do dvoch rokov od účinnosti tohto zákona.

Podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. ustanovenia tohto zákona sa použijú obdobne na rehabilitáciu a odškodnenie osôb nezákonne zbavených osobnej slobody alebo majetku v súvislosti s trestnými činmi uvedenými v § 2 a 4 v období od 25.2.1948 do 1.1.1990, aj keď sa nezačalo trestné stíhanie, pokiaľ nedošlo k plnému odškodneniu podľa prv platných predpisov. Ustanovenie § 27 sa použije obdobne.

Podľa § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. v znení noviel, nárok na odškodnenie zahŕňa najmä:

- a) náhradu za stratu na zárobku za každý mesiac za väzbu a výkon trestu odňatia slobody vo výške 2500,- Kčs, pokiaľ poškodený nepožiada, aby sa mu namiesto tejto náhrady poskytla náhrada za stratu na zárobku počas väzby a výkonu trestu odňatia slobody podľa všeobecných predpisov,
- b) náhradu škody na zdraví, ku ktorej došlo v súvislosti s väzbou alebo výkonom trestu odňatia slobody, pokiaľ táto náhrada nepatrí podľa iných predpisov,
- c) náhradu trov trestného konania vo výške 200,- Kčs, výkonu väzby vo výške 600,- Kčs za každý mesiac väzby a výkonu trestu odňatia slobody vo výške 150,- Kčs za každý mesiac výkonu trestu, pokiaľ poškodený nepožiada, aby mu bola namiesto týchto náhrad poskytnutá náhrada skutočne zaplatených trov,
- d) náhradu zaplatených trov obhajoby v pôvodnom trestnom konaní,
- e) náhradu zaplateného peňažného trestu alebo úhrnu vykonaných zrážok z odmeny za prácu pri výkone trestu nápravného opatrenia.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. v znení noviel pri uplatnení nároku podľa § 23 sa postupuje podľa ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom.

16. V predmetnom konaní sa žalobca domáhal od žalovaného zaplataenia nemajetkovej ujmy vo výške 18.000,- EUR potom, ako Okresný súd Bratislava I uznesením sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015, právoplatným dňa 2.2.2015, rozhodol o jeho účasti na súdnej rehabilitácii podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. Nemajetkovú ujmu žiadal za výkon väzby a výkon trestu, ktoré vykonal od 18.4.1974 do 18.10.1975 na základe rozsudku Vojenského obvodového súdu Bratislava sp.zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974. Uplatnený nárok odvodil prioritne z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva zo

dňa 29.5.1997 sp.zn. 54/1996/673/859-860 v prakticky zhodnej veci Tsirlis a Kouloupas proti Grécku a z rozsudkov Krajského súdu v Bratislave v obdobných veciach č.k. 9Co 344/2014- 120 zo dňa 9.6.2016, ktorým bol potvrdený rozsudok OS Bratislava I č.k. 21C 112/2012-74 zo dňa 30.1.2014 L. A. a č.k. 14Co 463/2015- 168 zo dňa 25.10.2016, ktorým bol potvrdený rozsudok OS Bratislava I č.k. 17C 157/2014-63 zo dňa 2.2.2015 I. F.. Súd na základe vykonaného dokazovania, uznesením Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015 a oznámením žalovaného o výsledku predbežného prerokovania nároku č. 30213/2016/142 zo dňa 12.5.2016, mal za preukázané, že žalobca bol rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava sp.zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974 uznaný vinným z trestného činu nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb., bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov nepodmienečne a uložený trest vykonal. V čase od 18.4.1974 do 8.6.1974 bol žalobca vo väzbe a následne vo výkone trestu od 9.6.1974 do 18.10.1975. Žiadosťou o odškodnenie a zadosťučinenie zo dňa 5.10.2015, mal súd za preukázané, že žalobca po právoplatnosti uznesenia Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015, ktorým súd rozhodol o jeho účasti na súdnej rehabilitácii podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb., požiadal Ministerstvo spravodlivosti SR o odškodnenie a zadosťučinenie. Oznámením Ministerstva spravodlivosti SR o výsledku predbežného prerokovania nároku č. 30213/2016/142 zo dňa 12.5.2016 mal súd za preukázané, že Ministerstvo spravodlivosti SR žiadosti žalobcu o priznanie nemajetkovej ujmy nevyhovelo z dôvodu, že podľa § 23 zákona č. 119/1990 Zb. ju nemožno priznať. Preto žalobca podal predmetnú žalobu.

17. Rozhodnutím Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 1Nt 10/2012 zo dňa 2.2.2015, právoplatným dňa 2.2.2015, o účasti žalobcu na súdnej rehabilitácii podľa § 33 ods. 2 zákona č. 119/1990 Zb. vzniklo žalobcovi právo na odškodnenie podľa zákona č. 119/1990 Zb. Zákon č. 119/1990 Zb. v § 23 upravuje demonštratívny výpočet položiek nárokov na odškodnenie. Zákon č. 119/1990 Zb. je špeciálnym zákonom o súdnej rehabilitácii, ktorý nárok na nemajetkovú ujmu neupravuje, súd preto dospel k záveru, že žalobcom uplatnený nárok na nemajetkovú ujmu nemá oporu v zákone, je preto nedôvodný a žalobu zamietol. Vychádzal pri tom zo stanoviska Občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave č. 1/2017 zo dňa 1.3.2017, ktoré bolo prijaté vzhľadom na výkladové rozdiely právoplatných rozhodnutí senátov 3 Co, 4 Co, 8 Co, 9 Co, 14 Co, k otázke právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu podľa zákona č. 58/1969 Zb a jej vzťahu k právnej úprave obsiahnutej v zákone č. 119/1990 Zb. a k otázke priznania náhrady nemajetkovej ujmy s odkazom na čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podľa ktorého "Zo všeobecnej zásady o zákone všeobecnom a špeciálnom (lex specialis derogat generali) jednoznačne vyplýva, že ak sú naplnené podmienky pre použitie špeciálnej úpravy, musí sa táto úprava aplikovať a nemožno použiť úpravu všeobecnú. Znamená to, že pre osoby, ktoré podľa zákona č. 119/1990 Zb. sú osobami oprávnenými žiadať odškodnenie, platí pre uplatňovanie a uspokojovanie majetkových nárokov vo vzťahu medzi nimi a štátom zvláštna právna úprava, bez ohľadu nato, ktorý predpis je pre ne priaznivejší. V prípadoch, na ktoré sa zákon č. 119/1990 Zb. vzťahuje, sa teda nemožno proti štátu domáhať iných, či ďalších nárokov, ako tých, ktoré tento zákon upravuje. Napriek tomu, že ustanovenie § 23 ods. 1 zákona č. 119/1990 Zb. uvádza len demonštratívny výpočet položiek nárokov na odškodnenie a teda výslovne neupravuje ani nárok na nemajetkovú ujmu, nemôže všeobecný súd neprípustným spôsobom ako orgán súdnej moci nahradzovať činnosť zákonodarcu a priznať v občianskom súdnom konaní aj iné nároky, než ktoré platné právne predpisy priznávajú fyzickým, prípadne právnickým osobám, pretože by tým prekročil hranice delby moci medzi súdnou a zákonodarnou mocou vymedzenou v Ústave SR. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru vzniká za predpokladu, že k zásahu do osobnej slobody dotknutej osoby došlo, resp. tento zásah bol ukončený až potom, čo sa tento medzinárodný Dohovor stal pre SR (záväzný (t.j. od 18.3.1992) s tým, že okamih účasti tejto osoby na rehabilitácii z tohto pohľadu nie je relevantný". (Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3Co 278/2015 z 30.11.2016). V danom prípade bol žalobca odsúdený rozsudkom Vojenského obvodového súdu Bratislava sp. zn. 3T 81/74 zo dňa 14.6.1974 pre trestný čin nenastúpenia služby v ozbrojených silách podľa § 269 ods. 1 Trestného zákona č. 140/1961 Zb. a bol odsúdený k trestu odňatia slobody v trvaní 18 mesiacov nepodmienečne a tento trest vykonal v čase od 18.4.1974 do 18.10.1975, t.z. že k nezákonnému zásahu do práv žalobcu došlo pred tým, ako sa Dohovor o ochrane ľudských práv a slobôd stal pre SR záväzný, preto nárok žalobcu na nemajetkovú ujmu podľa čl. 5 ods. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd žalobcovi nevznikol.

18. Súd neprihliadol na stranami uvádzané rozhodnutia českých súdov, pretože tie nie sú pre súdy Slovenskej republiky záväzné. Súd neprihliadol ani na žalobcom uvádzané rozhodnutie Európskeho

súdu pre ľudské práva vo veci Tsirlis a Kouloumpas proti Grécku č. 54/1996/673/859-860 zo dňa 29.5.1997, pretože ten neriešili totožnú vec, riešil prípady, kedy došlo k uväzneniu občanov iného štátu v rozpore s tuzemským právom a tuzemský štát ich neodškodnil z dôvodu, že jeho vnútorné právo nedisponovalo vynúiteľným nárokom na odškodnenie pred vnútroštátnymi orgánmi. V danom prípade ale Slovenská republika zákonnými prostriedkami na odškodnenie takýchto osôb disponuje a súd ich v predmetnom rozhodnutí aplikoval. Uplatnený nárok žalobcu podľa názoru súdu nie je možné posudzovať ani podľa čl.9 ods. 5 a čl. 14 ods. 6 Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach č. 120/1976 Zb., pretože ani ten nemajetkovú ujmu neupravuje a zákon č. 119/1990 Zb. o súdnej rehabilitácii je zákonom lex specialis, podľa ktorého je potrebné nárok posudzovať s poukazom na už citované stanovisko občianskoprávneho kolégia Krajského súdu v Bratislave č. 1/2017 zo dňa 1.3.2017.

18. Súd vo veci nevykonal dokazovanie výsluchom žalobcu tak, ako to navrhol jeho právny zástupca v podaní zo dňa 12.1.2017 z dôvodu, že jeho účasť na pojednávaní dňa 5.4.2017 ospravedlnil jeho právny zástupca s tým, že predmetom sporu je právna otázka.

19. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 255 ods. 1 CSP podľa pomeru úspechu vo veci a plne úspešnému žalovanému náhradu trov konania nepriznal, pretože mu žiadne trovy nevznikli.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku je možné podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia, písomne, dvojmo, na Okresnom súde Bratislava I. Odvolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané. Odvolanie len proti odôvodneniu rozhodnutia nie je prípustné.

V odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach (§ 127 ods.1 CSP) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie odvolania.

Odvolanie možno odôvodniť len odvolacími dôvodmi uvedenými v § 365 ods. 1 a 2 CSP.

Prostriedky procesného útoku alebo prostriedky procesnej obrany, ktoré neboli uplatnené v konaní pred súdom prvej inštancie, možno v odvolaní použiť len vtedy, ak

- a) sa týkajú procesných podmienok,
- b) sa týkajú vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu,
- c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci alebo
- d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.